

entrevista

Com ha passat també a tants altres negocis familiars, l'empresa que heretaria Carme Mir va començar molt abans que hi arribés ella. Pare, avi i besavi eren blanquers o adobers, tot i que ella i els de casa seva n'hagin dit sempre *curtidors*. Ho sabem tots: hi ha paraules que es moren molt abans que segons quines feines. Però aquest seria un altre tema. Això sí, encara que l'empresa hagi anat canviant també de nom: de Víctor Mir a Hijo de Víctor Mir, de Mir pelleteria fins a Carme Mir, Alta Pelleteria, ha estat sempre ubicada al mateix lloc. A la Bisbal, ara anomenada «d'Empordà» perquè no es confonguin aquells que no hi van mai o que no hi van gaire. Al principi del carrer del Pont, pas de via obligada durant segles per a tots els bisbalencs i per a tots els empordanesos del corredor de Palafrugell i de la badia de Palamós, quan volien anar a Girona o a Banyoles molt abans que arribessin també els cotxes. Però sense el bum econòmic dels anys seixanta, sense Carme Mir i el tomb que va saber donar al negoci familiar, sense els més rics de Barcelona, sense aquella època gloriosa dels anys setanta i vuitanta, quan tot era glamur i quan semblava que cada any que passava havíem de ser una mica més rics i que, per tant, també havíem d'anar una mica més ben vestits, la casa que va fundar Joan Mir, el besavi, s'hauria esllanguit fa moltes dècades. No va ser així per sort.

Carme Mir, la pelleteria adaptada al cos

XAVIER CORTADELLAS > TEXT

JUDIT PUJADÓ > FOTOS

Abans no acabi essent un record, hem pogut arribar a temps, doncs, per parlar amb Carme Mir de l'empresa familiar i de la prestigiosa casa Carme Mir, Alta Pelleteria, tal com en deia en Josep Aiguaviva, de Santa Cristina, en un article que va escriure la M. Teresa Costa a la revista *Gavarres*. Com que aquest article formava part d'un dossier sobre barbers i barberies, la M. Teresa vinga a preguntar a en Josep Aiguaviva coses dels seus anys més joves, de quan encara feia de barber. Ell, però vinga a parlar-li de la feina que havia fet durant més anys, la feina que li ha agradat més i que l'enorgulleix més de totes: haver treballat en aquesta casa.

I ara deixem que sigui Carme Mir qui ens en parli.

—Els Mir vénen de Cruïlles, però d'això fa molt de temps. Va començar l'empresa Joan Mir, el meu besavi, l'any 1880. El meu avi la va ampliar. Es deia Víctor Mir Celdran, i va tenir tres fills: en Joan —pare d'un altre Víctor Mir, el meu cosí—, la Maria Montserrat i l'Arcadi, que va ser el meu pare i que era el més petit de tots tres. Fa cent anys, hi havia bestiar a tots els masos: cavalls, eugues i vaques. El meu besavi va anar fent, però el meu avi va aprofitar l'època de la I Guerra Mundial per començar a vendre els cuirs que adobava a tot Espanya. Els venia als guarnimenters i basters, que són uns oficis que avui pràcticament han desaparegut. Per tal de poder guanyar més diners, tenia un canyet, a Vacamorta, cap a can Fuertes, entre la Bisbal i el Puig Ventós de Cruïlles.

—Un canyet, no sé si ho saben, és el lloc on es llencen o on s'enterren les bèsties mortes.

—L'avi anava als masos a buscar els cavalls, el bestiar de càrrega o les vaques que es morien. Coïen la carn en unes calderes aquí mateix, a sota casa, i l'aprofitaven per criar porcs. Però a ell sobretot li interessava la pell. Hi ha una foto d'època on se'ls veu quasi tots: l'avi, els tres fills i alguns treballadors.

Un acaba de netejar la pell amb una boixeta. Un segon treballador n'estira una altra. Darrere seu es veuen un parell de pells penjades, esperant que el sol les assequi.

—Vostè encara deu saber què feien per adobar les pells.

—Les posaven en remull i les estiraven en unes fustes inclinades a la ribera...

—No sé si hi ha gaire ningú que sàpiga què deu ser la ribera.

—En deien així. Era la part de la fàbrica on hi havia més aigua. Acabaven d'es-corxar les pells amb unes ganivetes que agafaven amb les dues mans. Després remullaven el cuir, l'adobaven amb substàncies naturals com el roldor i el deixaven uns dies en unes tines. Més endavant, en temps del meu pare, van començar a comprar a la fàbrica Pagans de Celrà tot el que necessitaven per fer els adobs. Quan treien el cuir amb la boixeta, que era com una rasqueta que no tallava, de canto rodó, l'anaven estirant perquè quedés, com si diguéssim, ben planxat. Després el posaven en una fusta tot estirant la pell per sota, de cama a cama, i el posaven a la porxada, que era un terrat obert, molt ben ventilat. El meu pare m'ho ensenyava perquè

vaig començar a venir a la fàbrica de petita i perquè sempre em va interessar. Però com que era una noia em va fer estudiar peritatge mercantil. Es pensava que em quedaria treballant al despatx. I potser hauria estat així.

—Què va passar?

—Que, tal com he explicat, el negoci començava a anar-se'n a l'aigua. Van arribar els tractors i van començar a desaparèixer els guarnimenters i els cavalls. Això era en els anys cinquanta. El meu pare va haver de començar a treballar amb pells de xai, de cabra o de conill. I va començar a fer badana, que encara es fa servir. Com que són unes pells rígides i al mateix temps flexibles, amb la badana es folraven l'interior de les bosses i de les sabates. El pare, en tot cas, va haver d'anar canviant el negoci. Va posar un taller on feien manyoples per a les motos, guants, catifes per al terra, cobrellits, coixins de pell... De fet, jo ja vaig començar a treballar en el taller i, per primera vegada, a casa vam començar a ser pelleters.

—Res a veure amb fer d'adobar o de blanquer, suposo.

—Un altre ofici. Me'n va ensenyar un home de la Bisbal que es deia Vilà, que era pelleter d'ofici i que havia vingut del Maresme. Em va agradar tant que un dia vaig dir al meu pare que volia fer abrics de pell. Saps què em va contestar? «Si has de fer abrics de pell, vull que els facis bé, no vull que facis un manteu de capellà».

—Els manteus són les capes llargues que duïen abans els capellans a sobre la sotana.

—Vaig anar a Sant Feliu de Guíxols, a treballar amb una modista molt bona que es deia Maria Ferran. Em va ensenyar d'emprovar. I més tard, vaig anar a la casa Balcázar, que era la pelletteria de més anomenada de Barcelona. Fa temps que ja no existeix. A can Balcázar vaig aprendre a confeccionar i em van perfeccionar com a pellettera. I en els anys seixanta em vaig plantar pel meu compte.

Va començar l'empresa Joan Mir, el meu besavi, l'any 1880. El meu avi la va ampliar

—**Doncs ja som a la seva empresa.**

—El primer abric que vaig fer era d'astracan negre. Va ser per a la senyora d'un arquitecte de Barcelona que, durant anys, va ser també l'arquitecte de la Sagrada Família. A casa teníem molta relació amb gent d'elit de Barcelona. En Pere París, el meu home, i en Víctor Mir, el meu cosí, feia uns anys que treballaven comprant i venent antiguitats. Una de les persones que em va ajudar més va ser la senyora Milagros de Fontcuberta Pascual, casada amb Francisco Cantarell, propietària del mas Comas del Brugar, de Vulpellac, i relacionada amb l'alta societat barcelonina. Aviat vaig començar a fer desfilades. El senyor Cantarell m'havia dit: «Carme, tu fas unes peces molt ben fetes. Ara et ve molta gent perquè ho fas més barat, però arribarà un moment que podràs demanar-ne el que vulguis perquè tindràs molt de nom». Recordo que després de la primera desfilada que vaig fer a Peralada, em va dir. «Carme, ja ha arribat aquell moment».

—**I va ser així?**

—En els anys setanta i vuitanta, sí. Fèiem desfilades a s'Agaró, a Figueres —sempre a benefici de la Creu Roja—, a l'hotel Ritz de Barcelona, una vegada a Platja d'Aro, i sobretot a Peralada... Pensa que a Peralada sol venien més de quatre mil persones. S'Agaró va quedar petit. Enviàvem les invitacions, passàvem la col·lecció la primera quinzena d'agost i fèiem la desfilada. Però veníem sempre a casa. Teníem molts clients de Barcelona, però també gent de Madrid, del nord de la península, o d'Andalusia. De tot arreu. També de Bèlgica, d'Alemanya, de París... No eren turistes, sinó clientes. Ja no recordo molta d'aquesta gent, però a algunes senyores i a alguns senyors d'aquells anys els feia signar en un llibre que encara tinc. Una d'elles era la senyora de Gaston Thorn, que va ser primer ministre de Luxemburg i president de la Comissió Europea. Tenia una casa a Vall-llobrega.

—**Obrim el llibre. La dedicatòria de la senyora de Gastorn Thorn diu: «Passant par Bruxelles et Paris, je m'arrête ici pour choisir mes fourrures. Beaucoup de succès. 1985». La signatura és il·legible. Però n'hi ha d'altres. Una caricatura d'un home prehistòric feta pel dibuixant Joaquim Muntañola que diu: «Ho sento, però jo no em posaré una pell fins que me la faci la Carme Mir». N'hi ha més, però: del pintor Josep Tapiola, de la Mari Rocamora de Cantarell, relacionada amb la Llucieta Canyà, —marquesa de Feria—, de la Montserrat de Santos —senyora de Santos-Torroella—, de la família de l'alcalde Trias de Barcelona, de la Maria Teresa Salisachs de Samaranch, de la Inés G. de Godia de Barcelona, de Montserrat Vayreda, dels Viladomiu, de Barcelona, de l'Elisa Masada, senyora de Jiménez de Parga, de la Jeanine Wert, que va ser ambaixadora de Luxemburg a París...**

Jo ja vaig començar a treballar en el taller i, per primera vegada, a casa vam començar a ser pel·leters

—L'any 1974, a Madrid, em van donar el primer premi de disseny per un abric d'astracan blanc tipus Zhivago. Era a l'època de la pel·lícula *El doctor Zhivago*. M'hi vaig inspirar. Era un abric entallat amb un cordat i amb un gorro rus. El va comprar una senyora de París. L'any 1974, en aquell Premi, jo era l'única dona entre tot d'homes pel·leters. Suposo que devia fer-ho prou bé que em donessin el premi: catalana, dona i en el temps d'en Franco! Comprava la pell a la casa Balcázar perquè també eren importadors de pells i perquè sempre hi vaig tenir relació. Treballava amb pells de renard, d'astracan, de renard del Canadà, de renard rus, de marta gibelina, de linx, de lleopard, d'ocelot... Animals criats expressament. Però avui tothom hi està en contra. El meu èxit va ser que vaig treballar la pell com a moda, no només com a pell. Em vaig fer un abric entallat d'astracan negre. No ho feia cap pel·leter més. Un dia que vaig anar a can Balcázar, el senyor Enrique em va demanar que anés al taller. «Veieu, noies? Jo vull que feu això», va dir a les modistes. Elles adaptaven els cossos

a la pell, i jo adaptava les pells al cos de les meves clientes. D'aquí el meu èxit. Un altre dia, en una fira, a Milà o a Frankfurt, no ho recordo bé, un pel·leter de Barcelona em va dir: «Vostè no és pel·letera ni res: trenca el dibuix de la pell de l'animal perquè fa abrics entallats, fa traus, fa obertes al darrere i fa cinturons». Li vaig dir que jo no trenrava cap dibuix i que, en tot cas, cadascú havia de seguir la seva línia.

—**Devia ser revolucionari.**

—Per a aquella època, molt. Vaig posar botiga a Girona, al carrer de la Neu. La primera encarregada va ser la Montserrat Mer, i després en Josep Aiguaviva. També a la Diagonal de Barcelona, a l'edifici on vivia la infanta Cristina. A sobre hi havia les sederies Dalmau. Hi vaig tenir molta relació. En els anys vuitanta, vaig estar a punt de posar una botiga a la Cinquena Avinguda de Nova York, però me'n vaig haver de desdir perquè llavors, als Estats Units, la pell començava a anar de baixa. A les millors èpoques, a casa, entre la gent de dins i la de fora, érem més de setanta persones. A Barcelona, hi havia

dos petits tallers que treballaven per a mi. Això era a finals dels anys vuitanta. Hi havia gent que havia treballar a altres tallers, però jo ho dirigia tot. No es posava ni un botó ni una musclera que jo no ho hagués dit. Vam començar a fer-ho al major, i d'aquí també que vingués en Josep Aiguaviva. Però per a mi, fer-ho al major és com dir que la gent vol *bueno, bonito y barato*. I això no pot ser. S'havien d'estalviar les pells estirant-les més del compte i les peces no tenien prou qualitat. Vaig ser la primera proveïdora de pells d'El Corte Inglés. Però va ser durant dos o tres anys només. No em va convèncer. Ho volien tot massa barat. A *La Vanguardia*, la Pilar Comín, la crítica de moda d'aquella època, em posava a dalt de tot. Feia abrics de pell de caixmir amb adornaments de pell per a la casa Loewe. Quan treballàvem al major en Josep tenia una cartera de 48 clients. En els anys vuitanta, vam tornar al tracte personalitzat. I en Josep va entrar a la botiga de Girona i a la de Barcelona. Ell i jo encara avui tenim relació.

—**No hem parlat gaire de les desfilades.**

—En aquells anys la gent relacionava la pell amb les senyores grans. Jo vaig voler relacionar-ho amb noies i dones joves. Les models les posava en Paco Flaqué, que era a qui pagàvem. Les fotos eren de la Colita; el presentador, Mario Beut. Desfilaven les millors models d'aquell temps. Mar Flores, Judit Mascó, la Inés Sastre, les diferents miss de cada any... tot era d'alt estànding. Passàvem més de seixanta peces cada any, 25 models. La Guàrdia Civil acompanyava el camió que portava les pells. Una feinada! No cobràvem entrada, és clar. Convidàvem molta gent a sopar. A més, moltes persones s'hi quedaven pel seu compte. Els del Castell de Perallada havien de fer dos o tres torns per poder donar menjar a tothom. Tot plegat tenia molta repercussió. Tot sovint, l'endemà d'haver fet una desfilada a la Gavina, en Xavier Cugat venia i em comprava un parell de peces. Havia conegut el meu pare perquè vivia molt

Les altres modistes adaptaven els cossos a la pell, jo adaptava les pells al cos de les meves clientes. D'aquí el meu èxit

a prop, al carrer de l'Amor Filial. Ja ho sabeu, va passar la infantesa i la joventut a la Bisbal, que és d'on ell deia que era. La Principal de la Bisbal no el va voler com a músic perquè deien que no era prou bo. Això no se sap gaire.

—**Devia ser molt viu.**

—Tu diràs! Es perdia de vista! Una vegada va venir a la botiga de la Diagonal amb una dona negra espectacular. Duia un gos blanc preciós. Tothom es girava a mirar.

—**A la dona negra?**

—Al gos. Em va comprar una jaqueta de renard blanc perquè era igual que el gos. Però érem a les desfilades. En vaig fer una amb el dissenyador italià Gianfranco Ferré a la Gavina de s'Agaró. Com en tantes altres coses, també en pelletteria els italians eren els millors, tot i els esforços dels alemanys. Per

cert, durant un temps, totes les peces de pell que venien a la casa Fesler de Baden Baden sortien del meu taller. En els anys noranta vaig arribar a fer una desfilada a Rússia. Vaig vendre tot el que vaig portar, però no vaig continuar perquè vaig tenir por. Tot era massa mafiós. És que, tot parlant, van sortir tot de coses. És tota la meua vida el que hi ha al darrere. La meua mare, que era de Llagostera i que es deia Garanger, sempre em deia: «Carme, ara tens molta fama. Ets jove, ets maca, tothom et ve al darrere. Pensa que arribarà un moment que seràs vella i lletja i que ja no et vindrà ningú». És on sóc ara, doncs. Però sempre ho he tingut present. Potser és per això que mai no he tingut pretensions.

Abans d'anar-nos-en, llegim una invitació d'aquella època. Encara avui sembla moderna. «Carme Mir G. té

l'honor de convidar-la a vostè i família a la presentació de la seva col·lecció d'alta pelletteria per a la propera temporada d'hivern 89-90 que, juntament amb la UNICEF de Figueres, oferiran el diumenge 26 de juliol a les 10 de la nit al *Casino-Castillo de Peralada*. L'organització UNICEF de Figueres serà present a l'entrada del recinte per rebre les aportacions que voluntàriament vulguin fer-se. Col·laboracions Calçats Castanyer de Banyoles, Joieries Riart de Barcelona... Joieria Riart de Barcelona sortejarem entre els assistents un anell d'or i brillants mitjançant el tiquet numerat que s'obsequiarà a l'entrada del recinte...».

No han passat ni trenta anys. Però han rebut la invitació? Ho recordin: a Peralada.

Xavier Cortadellas
és escriptor.

Durant un temps, totes les peces de pell que venien a la casa Fesler de Baden Baden sortien del meu taller